

ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Заплановані результати навчання:

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» є вивчення феномена мовного спілкування; формування уявлень про теорію мовної комунікації як науку нового типу, що має міждисциплінарний характер; формування умінь і навичок правильно розуміти та аналізувати комунікативні процеси і явища, використовувати набуті знання у вивченні іноземних мов, перекладі, філологічних дослідженнях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» є ознайомлення з комунікативним актом і його компонентами, вербальними і невербальними засобами передачі інформації, типами дискурсів та типологією текстів, комунікативними стратегіями й тактиками; виробленню навичок опису ситуацій спілкування з урахуванням соціальних і психологічних характеристик мовців, їх стратегій і тактик, конвенцій, типів мовленнєвих дій і мовних форм їхнього вираження; формування навичок аналізу тексту як знакової форми мовної комунікації.

Компетентності:

загальні:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

фахові:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. «Основи теорії мовної комунікації» як наукова й навчальна дисципліна

Предмет, зміст, завдання курсу «Основи теорії мовної комунікації». Методи теорії мовної комунікації. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами.

Тема 2. Мовна комунікація як об'єкт дослідження

Поняття комунікації. Функції спілкування. Спілкування як діяльність. Типи спілкування. Особливості міжособистісного спілкування. Вербальна і невербальна комунікація. Моделі комунікації.

Тема 3. Мовленнєвий акт і комунікативний акт

Передумови виникнення теорії мовної комунікації (теорія мовленнєвих актів Дж. Остіна, Дж. Сьорля, теорія мовленнєвих жанрів М. Бахтіна). Мовленнєвий і комунікативний акт. Поняття рівнів мовленнєвого акту (локуції, ілокуції, перлокуції). Комунікативний акт і його компоненти. Класифікації мовленнєвих актів. Канали комунікації. Комунікативний шум.

Тема 4. Код. Дискурс. Текст

Роль і місце коду у передачі інформації. Кодування й декодування інформації. Види мовленнєвої діяльності. Мова і код. Вербальні й невербальні засоби передачі інформації. Засоби мовного коду в комунікації. Дискурс як процес і найзагальніша категорія в організації мовного коду в спілкуванні. Типи дискурсів. Текст і дискурс. Типологія текстів. Стереотипізація мовленнєвого досвіду. Стереотипи й банальності, їх роль і призначення. Прагматичні кліше. ПК і фрейми. Прямі й непрямі мовленнєві акти.

Тема 5. Комунікативна особистість

Комунікативна особистість і мовна особистість. Характеристики мовної особистості: вербально-семантична, когнітивна, прагматична. Параметри комунікативної особистості: мотиваційний, когнітивний, функціональний. Комунікативна компетенція. Соціальні, комунікативні ролі; комунікативні позиції. Комунікативні стратегії й тактики. Комунікативні ролі адресанта й адресата. Суть і природа комунікативних невдач (девіацій). Типологія комунікативних невдач.

Тема 6. Категорія контакту

Комунікативний кодекс. Критерії комунікативного кодексу. Принцип кооперації Г. П. Грайса, максими принципу кооперації. Принцип увічливості в комунікативному кодексі. Умови успішності мовної комунікації. Конвенції та правила спілкування. Аналіз комунікативних ситуацій. Комплексний комунікативний аналіз і його складники.

Тема 7. Етноспецифіка мовної комунікації

Комунікативна особистість як продукт і носій лінгвокультури. Комунікативна поведінка та її види. Прояви етноспецифіки комунікативної поведінки. Моделі опису комунікативної поведінки.

Трудовіткість:

Загальна кількість годин – 135.

Кількість кредитів – 4,5.

Форма семестрового контролю – залік.